

МЕКТЕПТИН 7-КЛАССТАРЫНДА ГЕОГРАФИЯ САБАГЫН ОКУТУУДА ИНТЕРАКТИВДИК ЫКМАЛАРДЫ КОЛДОНУУНУН НАТЫЙЖАЛУУЛУГУ

Сабак ар бир мугалимден эн жогорку жоопкерчиликти талап кылат. Анткени көбүнчө сабак аркылуу келечектеги инсандын билими, ан-сезими, ой-жүгүртүүсү, коомдук көз карашы, жүрүм-туруму, кулк-мүнөзү калыптанат. Көрүнүктүү чыгаан педагог В.А Сухомлинский белгилегендей, *«Эң коркунучтуу нерсе бул - партада отурган баланын күн сайын алты саатка созулуп, айларды, жылдарды уурдаган бекерчилиги»*. Кийин ошол бекерчиликтеги жоготуулардын ордун эч нерсе менен толтурууга болбой тургандыгын ар бир мугалим туура түшүнүшү керек.

Жаны окуу куралдарынын, компьютерлердин, окутуунун информациялык технологияларынын пайда болушу сабактын сапатын жакшыртуу менен, мугалимдин түйшүктүү эмгегин бир кыйла женилдетип, ошондой эле анын сабакка болгон жоопкерчилигин арттырууда.

Сабактын сапаттуулугу мугалимдин сабактын салттуу формалары жана усулдары менен жаңы, салттуу эмес, интерактивдүү формалары жана усулдарын пайдалана билүүсүнө түздөн - туз байланыштуу.

Мугалим ар бир сабакка жоопкерчилик менен мамиле жасоого тийиш. Сабактын сапаттуулугу, мугалимдин билим деңгээлине, иш аракетине, усулдук чеберчилигине, чыгармачылык жөндөмүнө жараша болот. Андыктан мугалим окутуунун салттуу жана интерактивдүү ыкмалары менен усулдарын мыкты өздөштүрүп, отүлүүчү сабактын тибине жана окуучунун жаш курагына жана колдо болгон мүмкүнчүлүккө жараша колдоно билүүсү абзел.

Окутуунун интерактивдуу ыкмаларынын артыкчылыгы:

- Окуучулардын активдүүлүгү артат.
- Окуучулар өз ара жана мугалим менен тыгыз кызматташтыкта болот.
- Ар бир окуучу өз билимин, шыгын, жөндөмүн көрсөтүүгө мүмкүнчүлүк алат.
- Окуучунун сынчыл ой жүгүртүүсү калыптанат.
- Жуптарда же чакан топтордо иштей билүүгө үйрөнүшөт.
- Мугалим сабакты пландаштырат, уюштурат, багыт берет, байкоо жүргүзөт, жыйынтыктайт.

- Тапшырмаларды аткаруу учурунда окуучулар өздөрүнүн жана башкалардын иш тажрыйбаларын пайдаланышат.

- Топтордо иштөөдө окуучулар өздөрүнүн эркин сезишет. Тартынуу же туура эмес жооп берип алам деген коркунуч болбойт.

- Окуучулар маалымат эле албастан, жаңы идеаларды жаратышат.

Окутуунун салттуу ыкмаларынын изгичилиги:

- Мугалим көпчүлүк учурда туруп турат, жазат, көрсөтөт, түшүндүрөт. Активдүү.

- Окуучулар тынч отуруп, мугалимди гана угушат, көрүшөт. Пассивдүү.
- Байланыш бир багыттуу. Бирөө сүйлөйт, калганы угат.
- Окуучунун турмуштук тажрыйбасы эске алынбайт.
- Окутуунун көпчүлүк бөлүгү түшүндүрүү менен өтөт.

- Мугалим кээ бир окуучулар менен гана жеке иштейт.

Бүгүнкү күнү көптөгөн салттуу усулдар колдонулууда. Алардын арасында кенири колдонгон төмөнкүлөр белгилүү:

1. Түшүндүрмө иллюстративдик усул; А) иллюстрация усул; Б) демонстрация Дифференцирленген усул; 2. Сөз менен түшүндүрүү усулу; А) дарс усулу; Б) аңгеме усулу; В) баяндоо усулу; Г) сүрөттөө усулу Д) пикирлешуу	5. Индукциялык усул; 6. Эвристикалык 7. 8. Проблемалык усул; 9. Изилдөө 10. Иликтөө 11. Анализдөө 12. Синтездөө
3. Репродукциялык усул;
4. Дедукциялык усул;

Ошондой эле жакшы натыйжаларды берген интерактивдүү усулдардар кеңири колдонулуп келе жатат жана билим берүүдө жакшы натыйжаларды берүүдө. Мисалы:

1. Жуптарда иштоо.
2. Чакан топтордо иштоо.
3. Инсерт.
4. Зигзаг.
5. Кластер.
6. Концептуалдык таблица.
7. Концептуалдык карта.
8. Карусель.
9. Суроолор дарагы.
10. Синквейн.
11. Эссе.

Талас шаарындагы чет тилдер багытындагы лицей-комплексинде иштеп жатып, мен да айрым ыкмаларды колдонуп көрдүм. Алар төмөнкүлөр болду:

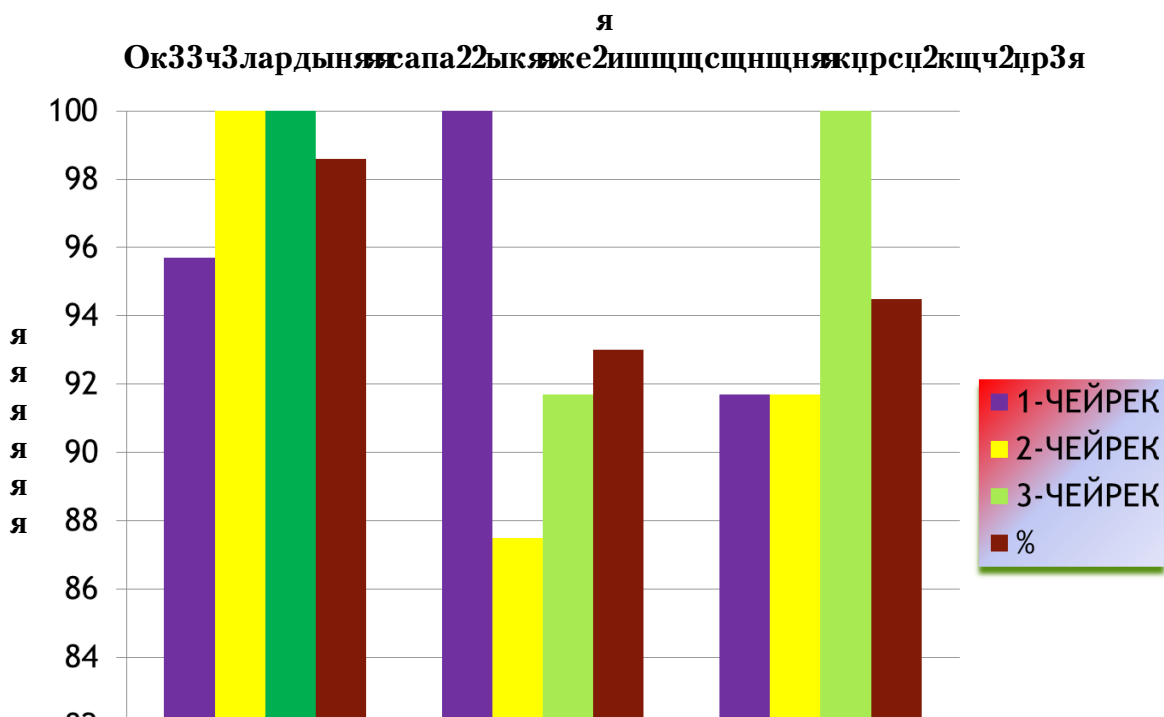
1. «Эң мыкты окуучу». Бышыктоо сабагы (кайталап калыбына келтируучу бышыктоо)
2. «Алма бак». Бышыктоо сабагы (кайталап калыбына келтирүүчү бышыктоо)
3. «Ушак»
4. «Видео» көрсөтмөлөр
5. Инсерт
6. Жуптарда жана чакан топтордо иштоо.
7. «Ак кеме». Бышыктоо сабагы (кайталап калыбына келтируучу

бышыктоо)

Жогоруда көрсөтүлгөн ыкмаларды 7-класстарда колдонуп, жыйынтыгы төмөндөгү таблицада берилди. 7-А класста, негизинен интерактивдүү ыкмаларды колдонуп, сапаттык көрсөткүч 100 % берди. 7-Б класста 1-чейректе окуучулардын бирин-бири баалоо ыкмасын колдонуп, окуучулар бааларын жогору коюшуп, сапаттык көрсөткүч бул класста да 100 % берген. 7-В класста салттуу да интерактивдүү да ыкмалар бирдей колдонулду. Жыйынтыгы толук анализдөөнүн негизинде 7-А класста жогорку көрсөткүчкө ээ болгондугу белгилүү болду.

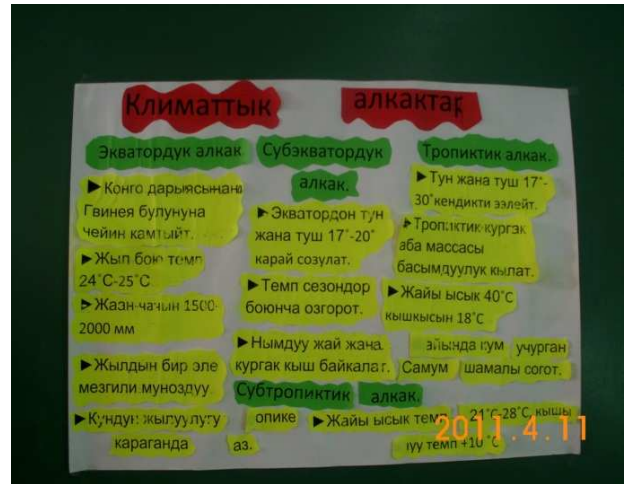
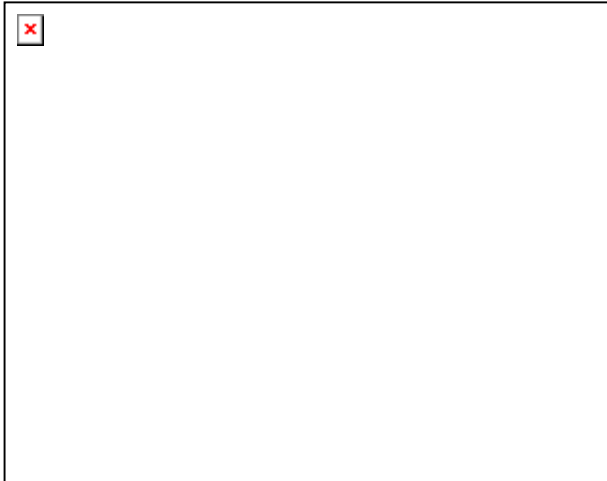
Талас шаарындагы чет тилдер багытындагы лицей-комплексиндеги 7-класстагы окуучулардын география сабагы боюнча 1-3-чейректеги жыйынтыктары

Класс	Чейрек	Чейректик баалардын жалпы жыйынтыгы														
		7-А класс, 1-4 чейрек					7-Б класс, 1-4 чейрек				7-В класс, 1-4 чейрек					
		«5»	«4»	«3»	«2»	%	«5»	«4»	«3»	«2»	%	«5»	«4»	«3»	«2»	%
1	1 чейрек	17	5	1	0	95,7%	8	15	0		100%	9	13	2		91,7%
2	2 чейрек	20	3	0		100%	13	8	3		87,5%	12	10	2		91,7%
3	3 чейрек	18	6	0		100%	15	7	2		91,7%	13	11	0		100%
4	Жалпы					98,6%					93%					94,5%

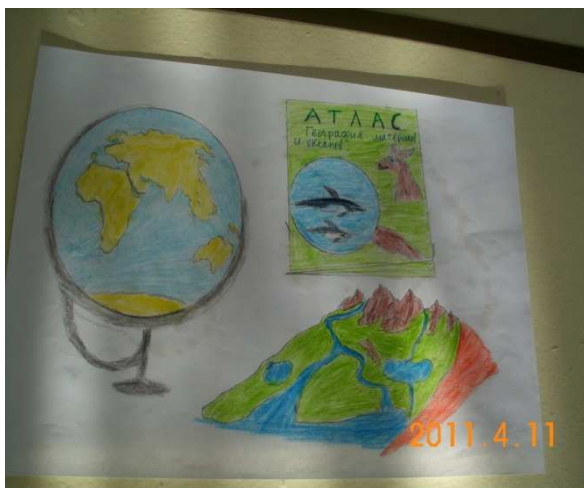
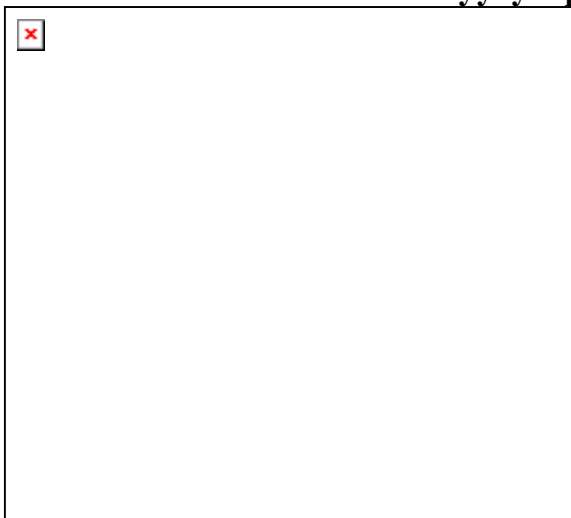

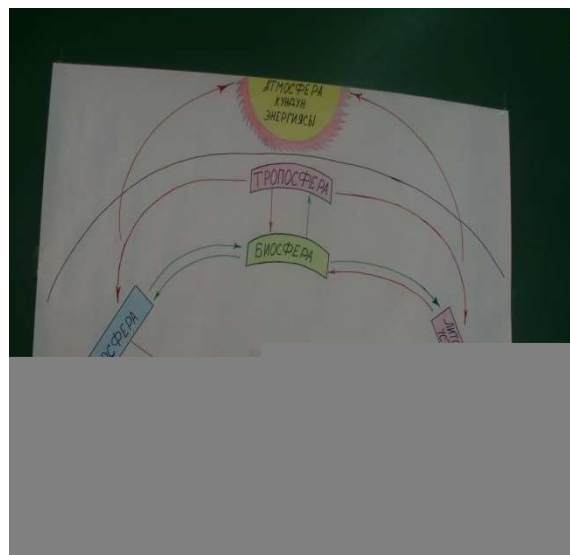
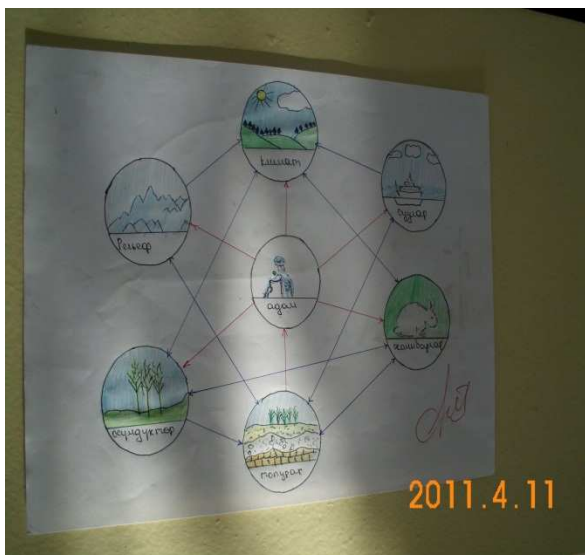

КЛИМАТТЫК

Окуучулардын эмгектери

Натыйжада, интерактивдик ыкмаларды колдонуунун эффективдүүлүгү төмөндөгүлөр болду:

- Предметке балдардын кызыгуусу артты.
- Чыгармачылыгы артты.
- Активдүүлүгү өнүктү.
- Билимдин сапаты жогорулады.

Жыйынтыгында интерактивдүү ыкмалардын негизинде окуучулардын билим сапаты көтөрүлдү жана эффективдүү экендиги далилденди.

Адабияттар:я

1. Атагулов А., Момбеков С., Сагынбаева М. Сабак - окутуунун жана тарбиялоонун негизги формасы. – Бишкек, 2011.